
Otec dělník? Na dobré místo zapomeň

Otec dělník? Na dobré místo zapomeň

Hlavně v menších městech platí, že absolvent VŠ najde uplatnění podle toho, co dělají jeho rodiče

Dojička krav může mít stejný plat jako vysokoškolák na začátku své kariéry. Proto mnozí z nich pracují na místech, na která by jim bohatě stačil výuční list. Vydělají si tam totiž více.

Vystudovat vysokou školu je dřina, která se nemusí vyplatit. I když už tušíme, že vzdělání patří k nejvyšším hodnotám, česká společnost se ještě nenaučila vážit si vzdělaných lidí. Názory v minulosti opěvované dělnické třídy se v české společnosti pevně zakořenily a tak si mladý, nekvalifikovaný dělník vydělá víc než čerstvě vystudovaný lékař, ekonom, fyzioterapeut, advokátní koncipient či chemik. Když uvážíme, kolik času strávil ve škole a kolik odborných znalostí získal vysokoškolák a jak snadné je získat výuční list, musíme nutně dojít k závěru, že něco je špatně.

Pomocnice v domácnosti s titulem Mgr.

Skutečnost, že např. odměna montéra u pásu se pohybuje i okolo sedmnácti až dvaceti tisíc měsíčně, a absolvent lékařské fakulty na tento plat často nedosáhne ani po osmi letech praxe, je pro ČR ostudná. Absolventky pedagogických a filozofických fakult jsou nuceny pracovat jako pomocnice v domácnosti, absolventi ekonomie jsou vděční za místo za přepážkou v bance. Jejich nadřízení někdy nemají ani maturitu a své vzdělanější zaměstnance doslova terorizují. Ani absolventi oborů, které jsou považovány za vysloveně lukrativní, nemají na různých ustláno. Většina oslovených studentů Ekonomické fakulty Západočeské univerzity v Plzni se dokonce domnívá, že téměř nezáleží na atraktivitě a obvyklém platovém ohodnocení oboru, který vystudují. Míra úspěšnosti absolventa je v některých oborech prý přímo úměrná socioekonomickému postavení jeho rodičů. "I když to hodně lidí po škole překvapí, nakonec opravdu zjistí, že víc než tučný finanční příspěvek absolventově kariéře prospívá vysoký společenský status rodičů, který nijak výrazně nesouvisí s počtem automobilů a domů. Laicky řečeno, čím víc lidí si váží našich rodičů a považuje je za vzdělané profesionály, tím větší máme pravděpodobnost, že do pěti let po absolvování školy získáme vysněnou práci," vysvětluje osmadvacetiletá Lenka, studentka ekonomie a personální manažerka plzeňské firmy.

Lepší chudý inženýr než bohatý zedník

"Jestli můžu být upřímná, myslím si, že děti dělníků by ani nemusely studovat vysoké školy. V praxi vidím, že se jim investice do vzdělání jen těžko vrací. Ve všech krajích kromě Prahy asi platí, že děti začínají svou kariéru na společenské úrovni, kde začínali jejich rodiče. Děje se tak většinou bez velkých ohledů na vzdělání, protože sehnat práci je obtížné a pro absolventa ji často hledá celá rodina," doplňuje personalistka.

Její spolužáci čekající na přednášku nad tím mávnou rukou a jeden z nich konstatuje, že je lepší být chudým inženýrem ekonomie než bohatým zedníkem. Takové prohlášení potvrzují i statistiky, z nichž vyplývá, že pro generaci dnešních dvacetiletých je společenské postavení spjaté se vzděláním výraznější prioritou než vysoký plat.

Ovšem v případě, kdy si vzdělaný člověk jen stěží vydělá na životní náklady a nevidí žádnou naději do budoucna, jdou podobné úvahy stranou. "Vždycky jsem si přála být matematickou, ale když jsem před několika lety absolvovala matematickofyzikální fakultu a nastoupila do práce za sedm tisíc čistého, už mi to tak skvělé nepřišlo. Pořád čekám na nějakou změnu, hledám jinou práci, ale to nejlepší, co mi zatím bylo nabídnuto, bylo dlouhodobé doučování dětí. Zatím pracuju jako skladová účetní. Moje kolegyně má jenom výuční list a stejnou práci jako já," popisuje svou neuspokojivou situaci třicetiletá Andrea.

Každý měsíc mailem rozesílá svůj životopis do několika firem, ale odepíše jen málokterá. "Několikrát mi napsali, že mě nemůžou zaměstnat, protože jsem pro danou práci příliš vzdělaná a obávají se, že by to pro mě byla jenom krátká zastávka na cestě za prací odpovídající mému vzdělání," stěžuje si matematicka. Ocítla se v absurdní situaci, kdy je vzdělání spíše překážkou než výhodou. Sama ovšem připouští, že kdyby se znova mohla rozhodnout, jakou vysokou školu vystuduje, zvolila by raději farmacii, o jejíž absolventy je poslední dobou zájem.

Nadšenci se stále najdou

Mezi chytrými mladými lidmi se najdou i tací, kteří studují výhradně pro vlastní potěšení a neuvažují o tom, že by prací v oboru živili rodinu. Tito vysokoškolští studenti se dělí do dvou skupin: první z nich finančně zaopatřila rodina, a mohou si tedy dovolit studium nelukrativního oboru. Často studují až do třicítky, někdy i několik oborů najednou, a o praktické stránce věci příliš neuvažují. Do druhé skupiny patří nadšenci, kteří jsou do studovaného oboru natolik pohrouženi, že na čas dokáží zapomenout na nízké platové ohodnocení. K takovým patří i chemička Alena, která se rozhodla do třiatřiceti let věnovat vědě a až poté založit rodinu.

"Můj obor se rychle rozvíjí, nejlepší studenti mají šanci získat granty a stipendia. Víím, že jsem ve svém oboru dobrá, a chtěla bych zkusit vědeckou kariéru. Když to nevyjde a ve vědě neuspěju, vdám se za svého přítele a budu pracovat na půl úvazku v příbuzném oboru," plánuje studentka. Její přítel absolvoval studium MBA a pokusy o nelukrativní kariéru ve vědě neschvaluje. Ve velkých chemických koncernech mohou odborníci sice získat i šedesátitisícový plat, ale většina končí i po letité praxi v zastaralých laboratořích za devět až čtrnáct tisíc měsíčně nebo jako farmaceutičtí reprezentanti. Stoh z knih, které musí do hlavy nasoukat budoucí lékař, aby mohl operovat banální zánět slepého střeva, by leckterého manuálně pracujícího člověka vyděsily k smrti. Studenti práv trávili mládí nad zákoníkem, zatímco jejich nestudující vrstevníci propíjeli výplatu po barech. S životními tragédiemi klientů, které musí vyřešit nejedna podhodnocená psycholožka, by si instalatér neporadil.

Jak to tak ale vypadá, asi budeme místo k zubaři na kliniku chodit s bolavým zubem k uměleckému kováři. Kleště má a je placen lépe, než kdyby vystudoval medicínu. Tak snad to zvládne...